

Sygn. akt VI ACa 417/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 sierpnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA Mariusz Łodko

Sędziowie: SA Małgorzata Kuracka (spr.)

SO (del.) Tomasz Pałdyna

Protokolant: Izabela Nowak

po rozpoznaniu w dniu 9 sierpnia 2016 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa A. K.

przeciwko Skarbowi Państwa - (...)

o zapłatę zadośćuczynienia

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 8 grudnia 2014 r.

sygn. akt III C 1092/13

- 1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym w ten sposób, że oddala powództwo o zapłatę kwoty 3 000 zł;*
- 2. oddala apelację powoda;*
- 3. nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanego;*
- 4. przyznaje adwokatowi M. G. ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w W. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) powiększoną o należny podatek VAT tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu.*

Sygn. akt VI ACa 417/15

UZASADNIENIE

Powód A. K. wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – (...) w W., kwoty 250 000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych, w postaci prawa do niezakłóconych więzi między nim a członkami jego rodziny, naruszonych jego zdaniem przez pozwanego, wskutek bezprawnego osadzania powoda w jednostkach penitencjarnych na terenie całego kraju, w dużych odległościach od jego miejsca zamieszkania.

Pozwany Skarb Państwa – (...) w W., zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa niezmiennie w toku całego postępowania wnosił o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda zwrotu kosztów postępowania.

Wyrokiem z dnia 28 marca 2012 r. Sąd Okręgowy w W. w oddalił powództwo oraz postanowił o nieobciążaniu powoda kosztami postępowania w sprawie, a także przejął na rachunek Skarbu Państwa nie uiszczoną opłatę od pozwu w kwocie 12 500 zł.

Na skutek wniesionej przez powoda apelacji, Sąd Apelacyjny w W. wyrokiem z dnia 25 czerwca 2013 r. uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy. Jednocześnie Sąd Apelacyjny wskazał, że ponownie rozpoznając sprawę Sąd I instancji winien wpierw ustalić jakie okoliczności sprawy zostały udowodnione, a jakie nie i jakich pobytów powoda oraz kiedy one dotyczą. Następnie zaś, w ramach subsumpcji winno zostać ustalone czy doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda, a jeśli tak to przez jakie działania pozwanego i czy działania te były bezprawne. W dalszej natomiast kolejności należało ocenić czy powodowi należy się zadośćuczynienie i czy w niniejszym przypadku jego przyznanie nie byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Na skutek zobowiązania Sądu, pełnomocnik powoda sprecyzował powództwo pismem datowanym na 2 czerwca 2014 r., wnosząc o zasądzenie na rzecz powoda zadośćuczynienia od pozwanego w wysokości 250 000 zł tytułem naruszenia jego dóbr osobistych w postaci prawa do niezakłóconej więzi między powodem, a członkami jego rodziny poprzez umieszczanie go zakładach karnych oddalonych od miejsca jego zamieszkania, zwłaszcza bezpodstawnego przeniesienia go z Zakładu Karnego w R. do Zakładu Karnego w O..

Po ponownym rozpoznaniu sprawy, wyrokiem z dnia 8 grudnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od pozwanego na rzecz powoda tytułem zadośćuczynienia kwotę 3000 zł (pkt I), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt II) oraz orzekł o kosztach procesu (pkt III, IV i V).

Rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach.

Powód A. K. odbywa karę pozbawienia wolności, orzeczoną wobec niego na mocy wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 07 lutego 2001 r. w sprawie o sygn. akt VIII K 168/00. W związku z tym powód przebywa od dnia 08 marca 1996 r. w jednostkach penitencjarnych na terenie całego kraju. W tym czasie powód był osadzony w następujących jednostkach: w Areszcie Śledczym w W. (8.03.1996 - 26.03.1997; 14.01.1998-19.11.1998; 12.01.2000 - 20.02.2001; 3.12.2001-18.03.2002; 11.02.2003-25.06.2003; 23.07.2003 - 16.12.2003; 13.05.2004 - 1.06.2004; 4.02.2008-14.02.2008), w Areszcie Śledczym w B. (26.03.1997 - 14.01.1998; 11.09.2002-9.10.2002), w Zakładzie Karnym w B. (19.11.1998 - 12.01.2000), w Zakładzie Karnym w B.(20.02.2001-3.12.2001; 17.01.2006-7.02.2006), w Areszcie Śledczym W. (18.03.2002 - 24.04.2002, 22.05.2002 - 11.09.2002, 9.10.2002 - 11.02.2003, 30.09.2005 - 18.11.2005, 7.02.2006 - 15.02.2006, 30.08.2007 - 6.09.2007, 11.09.2007 - 25.09.2007, 29.10.2007 - 4.02.2007, 14.02.2008 - 08.04.2008, 24.04.2008 o 07.05.2008, 01.10.2008 - 23.10.2008), w Zakładzie Karnym w P. (24.04.2002-22.05.2002), w Zakładzie Karnym nr (...) w Ł. (25.06.2003-23.07.2003), w Zakładzie Karnym we W. (16.12.2003-12.01.2004; 3.08.2011-obecnie), w Areszcie Śledczym w R. (12.01.2004-13.05.2004; 28.06.2004-30.09.2005; 18.11.2005-17.01.2006; 15.02.2006-30.08.2007; 7.05.2008-1.10.2008; 23.10.2008-1.07.2009; 14.08.2009-27.08.2009; 24.09.2009-12.02.2010), w Zakładzie Karnym w S. (01.06.2004- 28.06.2004), w Zakładzie Karnym W. (06.07.2007 - 11.09.2007, 25.09.2007 - 29.10.2007), w Zakładzie Karnym w K. (08-04.2008 - 24.04.2008), w Zakładzie Karnym w P. (1.07.2009-13.08.2009), w Areszcie Śledczym w K. (27.08.2009-4.09.2009), w Zakładzie Karnym nr (...)we W. (4.09.2009-24.09.2009), w Zakładzie Karnym w O. (12.02.2010-13.05.2010), w Zakładzie Karnym w P. (13.05.2010-20.05.2010), w Zakładzie Karnym w T. (20.05.2010r.- 07. 2010r.). W dniu 12 lutego 2010 r. powód został przeniesiony z Zakładu Karnego w R. do Zakładu Karnego w O.. Jako przyczynę przeniesienia powoda do innego zakładu karnego wskazano konieczność zapewnienia bezpieczeństwa jednostce penitencjarnej z uwagi na wykrycie

w celi zajmowanej przez powoda wielu szczegółowych danych dotyczących jednostki penitencjarnej, w tym m.in. danych personalnych funkcjonariuszy, skazanych (w tym zakwalifikowanych do tzw. (...)), danych o stosowaniu środków przymusu bezpośredniego, danych o ilości składanych przez osadzonych skarg i sposobie ich rozpatrzenia oraz sprawozdań z wizytacji jednostki penitencjarnej za okres ostatnich 10 lat. W dniu 14 lutego 2010 r. powód złożył skargę na przetransportowanie go z Zakładu Karnego w R. do Zakładu Karnego w O.. Skarga ta została uznana za bezzasadną. Pismem z dnia 8 kwietnia 2010 r. rodzina powoda złożyła skargę do (...) na przeniesienie powoda z Zakładu Karnego w R. do Zakładu Karnego w O.. Skarga rodziny powoda także została uznana za bezzasadną. Przed umieszczeniem go w zakładzie karnym powód był mieszkańcem W.. Jest po rozwodzie i ma jedno dziecko. Powód posiada jednego brata rodzonego, który ma dwoje dzieci. Rodzice powoda wciąż żyją. Rodzice i brat powoda zamieszkują w W.. Rodzina spokrewniona z powodem jest liczna, liczy w sumie ok. 40-50 osób, a zamieszkuje w W., we W. oraz B.. Kontakty z powodem, mimo jego osadzenia w zakładzie karnym, utrzymuje, a właściwie chciałoby utrzymywać także dość liczne grono jego znajomych (około 20 osób). Duża część z tych osób, zarówno członków rodziny jak i znajomych, odwiedziła powoda przynajmniej raz w okresie dotychczasowego jego pobytu w jednostkach penitencjarnych. W okresach w których powód przebywał w jednostkach penitencjarnych w W. i okolicach miał od 6-8 widzeń miesięcznie. Wskutek przenoszenia powoda do jednostek oddalonych znacząco od W. czy chociażby W. lub B., liczba odwiedzin powoda spadała drastycznie, do jednego na rok. Przyczyną takiego stanu rzeczy nie było formalne ograniczenie powodowi widzeń ale odległość dzieląca jednostkę od miejsca zamieszkania bliskich powoda. Powód nie akceptował podejmowanych w jego przypadku decyzji co do zmian jednostek penitencjarnych w których był osadzony i przyczyn dla których były one podejmowane. Przede wszystkim jednak powód nie akceptował częstotliwości z jaką zmieniane były miejsca jego osadzenia i faktu, iż były one znacząco oddalone od miejsca zamieszkania jego i jego bliskich. W końcu, pośrednio też na skutek interwencji samego powoda, został on osadzony w Zakładzie Karnym w R., do którego został przeniesiony z Zakładu Karnego we W.. Jako przyczynę tego przeniesienia wskazano zapewnienie powodowi możliwości częstszych kontaktów z rodziną, choć akurat pobytu w jednostce penitencjarnej we W. powód nie traktował jako szczególnej dolegliwości albowiem w tamtych okolicach miał też bliskich i podjął tam edukację w (...). Następnie, powód został przeniesiony do Zakładu Karnego w O.. Po 3 miesiącach pobytu w O. powód został w dniu 13 maja 2010 r. przeniesiony do jednostki penitencjarnej w P.. W dniu 20 maja 2010 r. powód został przetransportowany do Zakładu Karnego w T. – 300 km od W.. W sierpniu 2010 r. powód trafił do Zakładu Karnego w C.. Po roku czasu powód został przeniesiony ponownie do Zakładu Karnego we W., gdzie przebywał przez okres 3 lat i z niezrozumiałych dla niego względów przeniesiono go do R.. W październiku/listopadzie 2013 r. powód został przetransportowany do W., a w kwietniu 2014 r. do Zakładu Karnego w S.. Z uwagi na głodówkę powoda, którą podjął na znak protestu wobec jego ciągłego niemalże przetransportowywania, został on przeniesiony do Zakładu Karnego w B., a następnie we wrześniu 2014 r. do Zakładu Karnego w I..

Powód nie brał udziału w buntach czy bójkach na terenie jednostek penitencjarnych, nie stosowano też nigdy wobec niego przymusu bezpośredniego. Poszukiwał możliwości zatrudnienia go w jednostkach, doskonalenia zawodowego. Powód korzystał z przepustek, skierowany był nawet do odbywania kary już w systemie półotwartym. Powód uchodził za tzw. „trudnego” osadzonego albowiem składał liczne skargi na warunki panujące w poszczególnych jednostkach penitencjarnych, wytaczał też równie liczne procesy sądowe, których przedmiotem były roszczenia związane z nieprzestrzeganiem w ocenie powoda przez pozwanego jego prawa do godnego odbywania kary pozbawienia wolności.

Dokonując subsumpcji w płaszczyźnie art. 417§1 k.c. w zw. art. 23k.c. i 24 k.c. w zw. art. 448 k.c. Sąd Okręgowy po przytoczeniu pewnych ogólnych poglądów na temat godnego odbywania kary pozbawienia wolności, wskazał, iż działania pozwanego polegające na częstym przenoszeniu powoda do różnych jednostek penitencjarnych na terenie całego kraju i oddalonych znacznie od miejsca jego zamieszkania spowodowały naruszenie dobra osobistego powoda w postaci prawa do niezakłóconych więzi między nim a członkami jego rodziny. Zdaniem Sądu, mimo że z istoty rzeczy życie rodzinne osób pozbawionych wolności pozostaje silnie podporządkowane decyzjom władz publicznych, a kontakty z bliskimi doznają ograniczenia i są limitowane, to nie mniej jednak osoba pozbawiona wolności ma prawo wymagać od władz penitencjarnych poszanowania swojego życia rodzinnego, a więc wspomaganie w utrzymywaniu kontaktu ze swoją najbliższą rodziną. Kontakt ten jest wyrazem niezbywalnego prawa każdego do posiadania rodziny. Realizacja kary pozbawienia wolności nie może odbywać się kosztem zrywania więzi skazanego

z rodziną. Tymczasem w niniejszym przypadku działania pozwanego w sposób znaczący utrudniały, a w pewnym okresie wręcz uniemożliwiały powodowi jego kontakty z rodziną. W okresie od dnia osadzenia w dniu 8 marca 1996 r. do dnia wyrokowania w tej sprawie był przenoszony między zakładami karnymi około 50 razy. Następnie Sąd ponownie wymienił nazwy zakładów karnych, w których powód przebywał i wskazał, że zakłady karne były oddalone od miejsca zamieszkania powoda sprzed osadzenia tj. W. oraz miejsca zamieszkania jego najbliższych członków rodziny, którzy również tam mieszkają. Umieszczenie powoda w placówkach położonych w różnych województwach i częste zmiany jego osadzenia skutkowały tym, że kontakty między nim a jego bliskimi /rodziną/ stawały się rzadsze, co osłabiało także łączące powoda z bliskimi więzi. Rozważając natomiast kwestię bezprawności Sąd uznał, iż pozwany nie wykazał jej braku. Wprawdzie pozwany wskazywał, iż przyczyną przeniesienia powoda z Zakładu Karnego w R. do Zakładu Karnego w O. były kwestie bezpieczeństwa jednostki penitencjarnej oraz, iż inny zakład karny w okręgu (...) nie spełniał norm pozwalających na przeniesienie do niego powoda, to jednak zadnim Sądu argumentacji tej nie sposób uznać za przekonywującą, szczególnie w kontekście zeznań powoda i zgromadzonego w sprawie materiału, z którego nie wynika aby powód istotnie stanowił zagrożenie dla jednostek penitencjarnych w których przebywał. W ocenie Sądu pozwany nie wykazał, aby częste przenoszenie powoda między zakładami karnymi, w okresie jego osadzenia, było rzeczywiście konieczne i uzasadnione szczególnymi względami. W tym miejscu Sąd wskazał, iż art. 100 kkw w pierwotnym brzmieniu, obowiązującym w okresie częściowo objętym niniejszym pozwem przed nowelizacją z dnia 16 września 2011 r., która weszła w życie 1 stycznia 2012 r., stanowił, iż „Skazany odbywa karę we właściwym zakładzie karnym, położonym, w miarę możliwości, najbliżej jego miejsca zamieszkania. Przeniesienie skazanego do innego zakładu może nastąpić tylko z uzasadnionych powodów”. Obecne brzmienie art. 100 k.k.w. nie odwołuje się już do przesłanki miejsca zamieszkania skazanego dla typowania właściwej jednostki penitencjarnej, konkretyzując jednocześnie przyczyny uzasadniające przeniesienie skazanego do innej jednostki. Powyższa zmiana przepisu nie zwalnia pozwanego od obowiązku realizacji jego zadań na etapie wykonywania już kary pozbawienia wolności z poszanowaniem praw skazanego, w tym prawa do godnego odbywania tej kary, a zatem przy uwzględnieniu prawa skazanego do utrzymywania kontaktów z rodziną. Sąd powtórzył, iż powód od dnia osadzenia do dnia wyrokowania był wielokrotnie przenoszony i przebywał w jednostkach odległych od jego miejsca zamieszkania. Poszczególne decyzje dotyczące przeniesienia powoda do innej jednostki penitencjarnej były z formalnego punktu widzenia uzasadnione, jednak pozwany nie wykazał, zdaniem Sądu, aby uzasadnienie takie zachodziło faktycznie.

Rozważając w konsekwencji kwestię należnego powodowi zadośćuczynienia Sąd wskazał, iż doszło do naruszenia jego prawa do kontaktów z rodziną, jednak naruszenie to nie było na tyle poważne, by wymagało rekompensaty w kwocie 250 000 zł żądanej przez powoda.

Naruszenie to bowiem mimo tego, że było relatywnie długotrwałe to jednak, jak wynika z dowodów zgromadzonych w sprawie, zasadniczym miejscem osadzenia powoda do dnia 23 października 2008 r. były jednostki penitencjarne w W., tj. miejscu zamieszkania powoda przed osadzeniem. Wprawdzie powód wielokrotnie był przenoszony do innych zakładów karnych to jednak przebywał w nich zazwyczaj przez okres od kilku tygodni do kilku miesięcy, a następnie był przenoszony z powrotem do W.. Natomiast od dnia 23 października 2008 r. do dnia 12 grudnia 2010 r. był to w zasadzie Areszt Śledczy w R., z niespełna trzema miesięcznymi przerwami, kiedy powód został przeniesiony do P., K. i W.. Następnie wprawdzie powód przebywał w jednostkach O., P., T., C. (wszystkie w roku 2010) to jednak na następne trzy lata został osadzony w Zakładzie Karnym we W.. W mieście tym również zamieszkiwali bliscy powoda i jak powód sam zeznał osadzenia go w tej jednostce penitencjarnej powód nie odczuwał jako uciążliwego, nie stanowiło to dla niego krzywdy.

Ponadto Sąd Okręgowy podkreślił, że określając wysokość zadośćuczynienia trzeba mieć na uwadze również możliwości zarobkowe powoda w warunkach pozbawienia wolności, jak i możliwości zaspokajania przez niego potrzeb osobistych. W tym kontekście kwota dochodzona przez powoda wskazywałaby natomiast nie tyle na chęć uzyskania rekompensaty za krzywdę, lecz na dążenie do wzbogacenia się.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Okręgowy uznał zatem, iż całokształt okoliczności sprawy uzasadniał przyznanie powodowi zadośćuczynienia jednak w kwocie znacząco niższej niż oczekiwana przez powoda kwota 250.000 zł, a mianowicie w wysokości 3 000 zł. Dalej idące powództwo podlegało zatem oddaleniu jako nieusprawiedliwione.

Jednocześnie Sąd Okręgowy stwierdził, iż brak było podstaw do zwolnienia od odpowiedzialności pozwanego w niniejszej sprawie na podstawie art. 5 k.c. Niezasadnym byłoby bowiem przyjęcie, że powód nadużył prawa podmiotowego, kiedy to sam pozwany swoim działaniem naruszył zasady współzycia społecznego, a do takich należy poszanowanie dóbr osobistych każdego człowieka, także prawomocnie skazanego. Należało również wziąć pod uwagę wyjątkowy charakter art. 5 k.c. mającego zastosowanie w szczególnie uzasadnionych wypadkach, które w niniejszej sprawie nie miały miejsca.

Sąd Okręgowy nie obciążał powoda kosztami sądowymi, jak i zwrotem kosztów zastępstwa procesowego na rzecz strony przeciwnej, powołując się na art. 102 k.p.c.

Apelacje od powyższego wyroku wniosły obie strony.

Pozwany, zaskarżając orzeczenie w części tj. w zakresie punktu I i IV – zatem w zakresie w jakim Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3000 zł oraz nie obciążył powoda obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w zakresie oddalonego powództwa, zarzucił:

I. naruszenie prawa materialnego - art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. przez niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że w oparciu o ustalony w sprawie stan faktyczny możliwe jest stwierdzenie zaistnienia wszystkich przesłanek odpowiedzialności pozwanego z tytułu zadośćuczynienia, w szczególności:

- uznaniu, iż z zebranego materiału dowodowego wynika, iż działania pozwanego były bezprawne tj. że zmiany miejsca osadzenia powoda w związku z zakwalifikowaniem go do grupy osadzonych niebezpiecznych były nieuzasadnione,

- uznaniu, iż powód doznał krzywdy uzasadniającej przyznanie zadośćuczynienia w związku z częstym przenoszeniem go do różnych jednostek penitencjarnych od początku jego osadzenia w sytuacji, gdy z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie oraz uzasadnienia wyroku wynika, iż powód swoją krzywdę wiązał z przenoszeniem go do różnych jednostek penitencjarnych po 2010 r.;

II. naruszenie prawa procesowego - art. 102 k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c., przez niewłaściwe zastosowanie przez przyjęcie, że powód, jako strona w przeważającej części przegrywająca proces, nie jest zobowiązany do zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanego.

Nadto pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczeń powoda związanych z wydarzeniami, które miały miejsce w okresie wcześniejszym niż 3 lata przed złożeniem pozwu pierwotnego/ którego podstawą jest, jak wskazuje w uzasadnieniu apelacji, jednostkowe przetransportowanie w dniu 12.02.2010r/. oraz ze zdarzeniami, które miały miejsce w okresie wcześniejszym niż 3 lata przed sprecyzowaniem podstawy faktycznej żądania przez pełnomocnika powoda w piśmie z dnia 2 czerwca 2014 r.

Podnosząc powyższe pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części, poprzez oddalenie powództwa w całości, tj. również co do kwoty 3.000 zł oraz zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie przed sądem I instancji i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie apelacyjne według norm przepisanych. Ewentualnie natomiast pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego, o których zasądzenie także wniósł.

Z kolei powód, zaskarżając wyrok w części oddalającej powództwo ponad kwotę 3.000 złotych, zarzucił naruszenie art. 448 k.c., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, iż biorąc pod uwagę ustalone przez Sąd

Okręgowy istotne okoliczności sprawy kwota 3.000 zł jest odpowiednia tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przez powoda.

Podnosząc powyższe powód wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zadośćuczynienia w kwocie 250.000 zł.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje.

Apelacja strony pozwanej okazała się zasadna, a apelacja powoda w konsekwencji - nie zasługiwała na uwzględnienie. Sąd Apelacyjny generalnie zaakceptował i przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu I instancji, dokonał jednakże odmiennej subsumpcji w płaszczyźnie art. 23 i 24 k.c. w zw. art. 448 k.c. Mając na uwadze podniesiony przez pozwanego w apelacji zarzut przedawnienia roszczeń, brak było podstaw do rozważania wielokrotnych zmian miejsca pobytu apelanta w toku całego odbywania przez niego kary pozbawienia wolności, jak to uczynił Sąd I instancji. Należało brać pod uwagę jedynie w rozważaniach, z zarzucanych przez powoda, przeniesienia jego osoby jednokrotnie: z Zakładu Karnego w R. do Zakładu Karnego w O. w dniu 12 lutego 2010 r., o którym mowa w pozwie /a gdzie przebywał ostatecznie do dnia 13 maja 2010r./ oraz przeniesienia, które są już przez powoda akcentowane jako mniej dotkliwe, na trzy lata wstecz po rozszerzeniu podstawy faktycznej pozwu, pismem z dnia 2 czerwca 2014 r. /k-603 i nast./, złożonym po uchyleniu pierwszego wyroku Sądu Okręgowego, a zatem pomiędzy 2 czerwca 2011r. a 2 czerwca 2014 r. W tym ostatnim, trzyletnim okresie w przeważającej części powód /tj. od 3 sierpnia 2011 r./ przebywał w ZK W., W., B., jedynie w kilku bardzo krótkich okresach w ZK C. oraz jednym dwudniowym i jednym czterodniowym - w ZK S. / ustalenia Sądu, zestawienie złożone przez powoda k. 819-820/. W związku z tym, we wskazanym okresie powód generalnie nie miał problemów z utrzymywaniem kontaktów rodzinnych z bliskimi zamieszkałymi w W.. Ponadto, jak wynika z zeznań powoda, złożonych przez Sądem Okręgowym akceptował on również pobyt w ZK we W., natomiast B., mimo również stosunkowo bliskiej odległości od W., budziło w nim negatywne konotacje z uwagi na śmierć kolegi, który zginął, jadąc go odwiedzić w tym zakładzie karnym. Mając na uwadze tak zakreśloną podstawę faktyczną powództwa, Sąd Apelacyjny stwierdził, iż Sąd I instancji błędnie zakwalifikował działania pozwanego, jako naruszające dobra osobiste powoda. Brak jest w ogóle podstaw do uznania, iż na skutek powyższych przenosin z jednych jednostek penitencjarnych do innych, wyżej wskazanych, doszło w ogóle do naruszenia prawa powoda do niezakłóconej więzi z rodziną, a zatem do naruszenia jego dóbr osobistych. Brak jest bowiem związku przyczynowego pomiędzy przeniesieniem powoda a tym, że jego więzi z rodziną czy przyjaciółmi uległy osłabieniu, czy zerwaniu. Przy tych odległościach, w dobie obecnej komunikacji /samochodów, autobusów, połączeń kolejowych/ różnice o 100-150 km więcej/ jeżeli chodzi o jednostki położone na północy czy na południu Polski/ nie są tak znacznymi, by utrudniały w sposób poważny, czy wręcz uniemożliwiały podróż osób, które łączą bliskie więzi ze skazanym i rzeczywiście pragną odwiedzić osobę bliską w zakładzie karnym, na co zostało im to wydane zezwolenie w sposób prawem przewidziany. Nie sposób więc uznać, którą to supozycję, nie wynikającą z ustalonych faktów, uczynił Sąd Okręgowy, iż na skutek przenosin powoda doszło do naruszenia jego dóbr osobistych, to rodzina względnie przyjaciele powoda ostatecznie nie decydowali się na podjęcie stosownych czynności. W szczególności O., gdzie powód przebywał przez 4 miesiące, nie znajduje się w takiej odległości od W., by podróż tam była niemożliwa, czy znacznie utrudniona.

Niezależnie od tego, należało zauważyć, iż gdyby nawet uznać, że doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda, choć Sąd Apelacyjny tego poglądu nie podziela, to należało uznać, iż działanie pozwanego nie było bezprawne. Strona pozwana wykazała, iż miała ważne powody w rozumieniu obowiązującego wówczas /tj. w brzmieniu przed nowelizacją z dnia 16 września 2011r./ art. 100 kkw, aby przenieść skarżącego z Zakładu Karnego w R., skoro powód prowadził działalność skierowaną przeciwko temu zakładowi, dysponował danymi personalnymi funkcjonariuszy / w tym też z innych zakładów karnych/, skazanych, w tym zakwalifikowanych do tzw. (...), danych o ilości składanych skarg etc. Po nowelizacji z dnia 16 września 2011 r. art. 100 k.k.w nie odwołuje się już do przesłanki miejsca zamieszkania dla typowania właściwej jednostki penitencjarnej. Należy zauważyć jednak, iż względy związane z zapewnieniem porządku, bezpieczeństwa, w tym skazanych i funkcjonariuszy, mogą uzasadniać działania konkretnej jednostki, występującej o przeniesienie danej osoby do innego zakładu, zaś *expressis verbis* kwestię tę reguluje art. 100 § 1 pkt. 8 k.k.w. Pozbawienie pozwanego stosownych instrumentów prewencyjnego reagowania w sytuacjach zagrożenia porządku mogłoby prowadzić do negatywnych skutków dla funkcjonowania danej jednostki, zatrudnionych i

osadzonych tam osób. Jednakże jak wskazano wyżej kwestie te zostały rozważone jedynie posiłkowo, skoro brak jest podstaw do przyjęcia, aby działania pozwanego spowodowały naruszenia dóbr osobistych powoda.

W związku z tym brak było podstaw do uznania odpowiedzialności finansowej pozwanego na podstawie art. 417§ 1 k.c. w zw. art. 23 i 24 k.c. i 448 k.c., co implikowało na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa o zapłatę kwoty 3 000 zł, jak w punkcie 1 sentencji.

W konsekwencji apelacja powoda, zmierzająca do zwiększenia zasądzonego roszczenia do kwoty 250.000 zł jako bezzasadna podlegała oddaleniu, co z mocy art. 385 k.p.c. uzasadniało orzeczenie jak w punkcie 2 sentencji.

O kosztach procesu zarówno za pierwszą jak też za drugą instancję orzeczono, mając na uwadze sytuację życiową i finansową powoda, na podstawie art. 102 k.p.c. jak w punkcie 3 sentencji.

Z kolei o wynagrodzeniu pełnomocnika powoda w punkcie 4 sentencji orzeczono stosownie do §11 ust.1pkt. 25Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu/ DU z 2013 r. poz. 461 ze zm./.